

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán küldve:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 » — »
 Negyedévre 2 » 50 »
 Egy hóra 1 » — »
 Egy év szám 4 kr.

Alap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
 Telegdi K. Lajos könyvtárában, és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. alatt.)

Hirdetési díj:
 Négy hónapra postai sorozásig kr. Nagyból kezdődő a többi részre külön díjat kell fizetni. Helyi hirdetés díj minden külön bejelentésért 30 kr.

Hirdetési vagy reklámot magában foglaló újságnak sora 50 kr.

Nyitási költségek minden postai sorozásig 50 kr. után.

Hirdetéseket felvételre a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. a.)

Kéziratok nem adóznak vissza.

Der »mulatságos«.

Debreczen, okt. 24.

(K. B.) Gróf Károlyi Gábor említette föl egyszer a képviselőházban, hogy gróf Szapáry Gyulát, Magyarországnak még e pillanatban miniszterelnökét, fiatalabb korában a mágnás-körökben der »mulatságos«-nak hívták, a mi azt jelentette, hogy gróf Szapáry Gyulát, kit a pusztán véletlen oly magas állásra juttatott, már ifjú korában sem vették komoly ember számba.

Ma se tekinthető gróf Szapáry Gyula komoly embernek. Sűrűn ismétlődő baklövésai nem annyira rossz akaratból, mint inkább felfogási képességének korlátolt voltából erednek. Természetes aztán, hogy egyik kudarcz a másik után éri s ő ennek dacára nem képes belátni azt, hogy tekintélyét végleg eljászotta, hogy képtelen betölteni azt az állást, hová nem a nemzet bízalma, hanem az uralkodó kegye emelte.

Szapáry még mindig azt hiszi, hogy ő gondviselés-szerű férfi, holott ma már mindenki kénytelen belátni, hogy ő a legügyefogyottabb, legtáptatlanabb magyar politikus. Felsőlése a közigazgatási törvényjavaslattal, Kossuthnak hontalanítása, eljárása a Klapka temetésénél, legutóbb a Hentzi-szobor megkoszoruzására irányuló terve: mind olyan momentumok, melyek kétségbevonhatlanul bizonyítják a kormányzásra képtelen voltát.

Legutóbbi felsőlése páratlan az államférfiak történetében. Rá akarta birni a 48-as honvédeket, hogy koszoruzzák meg a Hentzi szobrát, rá akarta disputálni a képviselőházra, hogy ez a »kiengesztelő« ünnepe lesz; nem gondolva a nemzet felháborodásával, vakmerő módon képes volt feldicsőíteni a gyalázatot s a szolgálkú többség már-már elhatározta, hogy a miniszterelnök kedvéért ez esetben is elnyomja jobb meggyőződését: s akkor sült ki, hogy a kik a koszoruzási tervet kifőzték, nem voltak illetékesek a program megállapítására.

A képviselőházban már egy héttig folyt a legszembélyesebb vita, midőn egyszerre csak köztudomásúvá lett, hogy tulajdonképen nincs is mi felett vitakozni, mert a háznak küldött meghívó — érvénytelen. A budai honvéd- emlékülés ünnepélye elnapoltatott s Szapáry, ki nagy garral készült a november 2-iki ünnepélyre, kénytelen volt hátrálót fuvatni.

A der »mulatságos« ez esetben is megfelelt régi elnevezésének. Felsőlése teljes és tökéletes. — Kompromittálta a célt, melyet kitűzött, kompromittálta a legmagasabb köröket, melyeket a koszoruzás tervének megnyert, kompromittálta önmagát, szánalom és nevetség tárgyává lón országserzte.

Lehetséges-e, hogy a világ gunyjárja továbbra is megmaradjon miniszterelnöki székén? A mi viszonyaink közt, midőn érdemül tudják azt neki, hogy Hentzi-ért ennyire kitette magát, lehetséges s el lehetünk rá készülvé, hogy nem ez volt a legutolsó baklövése s Szapáry teljes mértékben igyekezni fog kiérdemelni a der »mulatságos« elnevezést!

A függetlenségi párt elhatározása. A függetlenségi párt tagjai komoly számításba vették azon esetet, hogy Ivánka Imre és a szoborbizottság a kormányval együtt a parlamenti vita dacára is odamegy a Hentzi-szoborhoz s erre koszorút helyez. Ennek meggyőztetése végett a függetlenségi párt tagjai becsületszó alatt megállapodtak abban, hogy teljes számban kiveszik az ünnepély-jegyet, diszruhában felvonulnak s kellő időben kettős sorban a Hentzi-szobrot körülállják, a koszorút a szoborra helyezni nem engedik s ünnepélyesen kijelentik, hogy csak szurony és golyó alkalmazása mellett élő testükön keresztül vihetik a koszorút a szoborra. Ez esetben vagy elmaradt volna a koszoruzás, vagy oly véres botrány és erőszak mellet törtenhetett volna csak meg, mely elvégre az egész nemzet minden rétegét felrázta volna közönyéből.

BELFÖLD.

A zágrábi egyetem reformja. Zágrábról írják, hogy Krsujavi osztályfőnök törvényjavaslattal dolgozott ki a zágrábi egyetem a jogi szakoktatás reformja tárgyában. E javaslatot az országgyűlés legközelebbi ülésében fogják tárgyalni.

A hivatalos lap új szerkesztője. Salamon Ferenc halála következtében a Budapesti Közlöny című hivatalos lap szerkesztő nélkül maradt. Most erre a megüresedett szerkesztői állásra Vadnay Károly országgyűlési képviselőt, a Fővárosi Lapok szerkesztőjét nevezte ki a belügyminiszter.

Lobkovitz herceg visszavonulása. Lobkovitz herceg hadtestparancsnok, a kinek az immár elhalasztott »kibékülési ünnep« az a feladat jutott volna, hogy koszorút helyezzen a magyar honvédek szobrára, még mielőtt a honvéd-egyesületek központi bizottsága meghozta a határozatát, levélben tudatta Szapáry Gyula gróf miniszterelnökkel, hogy tekintve a képviselőházban történetekre és a sajtó egy részének a magatartására, valamint a közönség indulatos hangulatára, kénytelen lemondani arról, hogy az ünnepben részt vegyen. Felfogása az, hogy erőszakos uton keresztül vinni a dolgot már csak azért volna ajánlatos, mert így nem lehetne elérni a kitűzött célt, melyet különben már az eddig történtek is meggyőztettek.

KÜLFÖLD.

Nikita lemondása. Ama montenegrói küldöttség tagjai, mely a csehhez utazik, megkérendő ezt, hogy bírja rá Nikita fejedelmet a lemondásra, jelenleg Belgrádban időznek.

A császár sajnálkozása. Egy konstantinápolyi távirat szerint a szultán múlt pnteken kihallgatáson fogadta Nelidovot, a ki az orosz jegyzékre választ kívánt és ismételve kifejezte a császár sajnálkozását Stambulov fogadtatása fölött. Utalt továbbá arra az ellenmondásra, mely a porta ígérései és a Szvobodában közölt nyilatkozatok közt fennáll. — A szultán azt válaszolta, hogy Oroszország érzékenységet nem akarja sérteni, a berlini szerződést lelkiismeretesen respektálni iparkodik és annak a reményének adott kifejezést, hogy Oroszország nem fog Törökország elé akadályokat gördíteni a berlini szerződés 61. pontjában érintett reformtervek keresztülvitelében, melyet az örmények javára akar behozni. Nelidov erre azt felelte, hogy ez Törökország magatartásától függ.

A román trónörökös házassága. A Popolo Romano szerint a pápa beleegyezett a román trónörökösnek Mária hercegnővel kötendő házasságába. Feltételül kötötte ki azonban, hogy a házasságból születendő fiukat katolikusoknak neveljék.

A budai honvéd-ünnep elhalasztása.

— A központi honvéd-ülés az ünnepély rendezői ellen. —

Budapest, okt. 21. Rendkívül fontos ülést tartott ma a központi honvédbizottság. — Az ülésen korelnöknek Balogh Sándort választották.

A szoborbizottság eljárását Vándor Károly orsz. képviselő védte. Körülbelül azok elmondására szorított, melyeket a házban a minap mondott.

Benyiczky Zsigmond feltűnését keltő támadást intéz a program készítőkhöz. Kérdi, ki jogsította fel őket az ünnepély programjának elkészítésével? Holott az 1870-iki honvédegyülés csak országos gyűjtéssel bízta meg Ivánka Imrét és Mikár Zsigmondot, meg az egész bizottságot.

Chrudý Gyula még erősebben szólalt fel. Azt indítványozza, hogy a gyűjtő bizottság tapintatlan eljárását rosszalólag egyszerűen vegye tudomásul a központi honvédbizottság.

Ivánka Imre egész izgatott hangulatban szólalt fel, hogy eljárását igazolja és álláspontját védelmezi. Folytonos ellenmondások, közbeszólások között mentetgeti magát. Viszsa utasítja a vádat, mintha politikai czélok vezették volna. Kéri a központi bizottságot, fogadjon el a programot.

A vita még csak ezután indult meg mind hevesebben. Végre is nagy zaj közt tértek szavazásra. E közben Mikár Zsigmond főjegyző, kinek az ünnepély kiengesztelő rendezésében nagy része van, konstataálja, hogy a program ellen nagy a majoritás a honvédegyletek sorában.

A vita még ezután egyre szenvedélyesebben három óráig tartott.

Chrudý Gyula még egyszer felszólt és arra kérte bajtársait, hogy a programot egyszerűen vegyék tudomásul, miután az esetleg rosszaló nyilatkozat még jobban elválasztaná a régi fejeváltársakat.

Ez a kompromisszum azonban nem ment keresztül, mert a nagy többség elhatározta, — hogy az ügyet egyáltalában nem tekinti befejezettnek. Ellenkezőleg! Legközelebb összehívandó lesz az országos honvédegyülés, mely elé terjesztetik további intézkedés végett az odiosus ügy is.

A központi honvéd-ülés ezen határozatát hivatalosan közölni fogja a rendező bizottsággal is.

Mintán a közvetlenül érdekeltek is ily határozott alakban fejezték ki bizalmatlanságukat, Ivánka s vele együtt az egész szoborbizottság beadja lemondását.

A honvédszobor-bizottság szombaton délután tartott ülésén — tekintettel a honvédszobor ügyében beállott fordulatokra — elhatározta, hogy a honvédszobor leleplezési ünnepélyét bizonyítatlan időre elhalasztja. — A bizottság arról ugy a várost, mint a meghívottakat sürgősen értesíteni fogja. Az ülés egyik legfontosabb tárgya Ivánka Imrénék, a szoborbizottság elnökének a lemondása volt, a mit a bizottság egyelőre nem fogadott el, hanem az ügy tárgyalását újabb ülésre halasztotta. — A bizottság tagjai különben kijelentették, hogy ha Ivánka ragaszkodni fog lemondásához, ők is vissza fognak vonulni.

A meghiusult merénylet.

— A képviselőház ülése okt. 22-án. —

A képviselőház szombati ülésén ment végbe a Hentzi-szobor megkoszoruzására irányított otromba tervnek temetése. A szertartás ünnepélyes és szerföltött hatásos volt. És a Hentzi tábornok dicsőítésére irányított törekvésnek szégyenletes bukása aligha nem jelenti egyúttal a gróf Szapáry Gyula bukását is. Egy magyar miniszterelnök nem választhatott volna soha méltatlanabb ügyet arra, hogy ahhoz politikai életét fűzze, mint a minő a Hentzi tábornok dicsőítése.

Már jóval az ülés előtt nagy számmal gyűltek össze a képviselőház tagjai. A karzatok is megteltek, sőt a szakadó eső dacára a ház előtt is csapatosan álldogáltak azok, a kik már nem kaptak belépőjegyet az érdekesnek ígérkező ülésre.

Alighogy báró Bánffy Dezső megnyitotta az ülést, nyomban megtelt a tanácskozó terem.

Az elnöki bejelentések után következett a napirend. Az elnök felolvasta Ivánka Imrénék, mint a honvédszobor-bizottság elnökének átiratát, melyben tudatja, hogy a honvédegyletek központi választmányának határozata folytán »az ünnepély elnapolása« válik szükségessé. A felolvasást gunyos derűtséggel hallgatta a baloldal, s innen-onnan gunyos megjegyzések repültek az elnöki emelvény, meg gr. Szapáry Gyula felé.

Horánszky Nándor röviden kérdést intézett a miniszterelnökhöz az iránt, hogy vajon e bejelentés folytán nincsen-e valami előterjesztési valója?

Erre felállott gróf Szapáry Gyula. Minden erőlködése mellett is észrevehető volt rajta kényelmetlen helyzetének hatása. Izgatott volt. Szinte vonaglott. Elmondta, hogy mivel az ünnepély elnapolása szükségessé vált, a kérdés további vitatását tárgyalatlannak tartja, s ha a beadott határozati javaslatok levételnek a napirendről, szívesen (!) hozzájárul ahhoz, hogy a kérdés tovább ne tárgyalassék. A jobboldal tartózkodó szerénységgel helyeselt, a baloldal pedig gunyosan nevetett, mikor a miniszterelnök leült.

A várakozásnak hangos moraja zuhogott fel a teremben, mikor Eötvös Károly, a függetlenségi és 48-as párt ismeretes határozati javaslatának betervezője felállott.

Azzal az egyszerű kijelentéssel kezdte, hogy a házhoz érkezett, imént felolvasott levél s a miniszterelnök kijelentése után a helyzet lényegesen megváltozott, s így e hó 18-án beadott határozati javaslata e pillanatban elvesztette aktuális jelentőségét. De nyomban ráért annak fejtegetésére, hogy a pártnak a határozati javaslatban kifejezett nézetei azért semmiben se változtak meg. A párt most is elvárja, hogy a közös hadsereg illetékes képvisellete koszorút helyezzen 48—49-iki honvédeknek egyik dicső emlékére, mert ez a közös hadseregnek a haza iránt való kötelessége; most is igen ragaszkodik ahhoz, hogy a Hentzi-szobor megkoszoruzásának terve ellen minden hatalmában levő eszközzel föllépni tartozik.

Mielőtt határozati javaslatának visszavételét indokolná, köszönetét és háláját fejezte ki ama 48—49-iki honvédek iránt, kik megvédelmezték a nemzet és a magok becsületét is.

Eötvös Károly beszédét gyakori, zajos tetszés-nyilvánításokkal kísérték az ellenzéki pártok, s végül hosszantartó zajos éljenzésben nyilvánult az egész baloldal emelkedett hangulata.

A következő szónok gróf Apponyi Albert volt. Ő már hosszasan beszélt, de mindvégig élénk, többször zajosan nyilvánult hatás mellett. Kiterjeszkedett a nemzeti párt magatartásának vázolására, s azután kegyetlen igazsággal mondott lesújtó kritikát gróf Szapáryról, a ki oktalan, könnyelmű eljárásával kompromittálta az ügyet, kompromittálta a célt, valamint hogy kompromittálta mindent, a mihez hozzányul. Otromba ráfogásnak mondta azt, a mivel az ellenzéknek lefolyt küzdelmét a hadsereg elleni támadásnak és ellenséges indulat kifejezésének akarták feltüntetni. Előadta ezután »a felelőségeknek és hibáknak azt a sorozatát«, a melylyel a kormány az ügyet vezette. — Nem volt kiméletes, de bizonyára igazságos maradt mindvégig gróf Szapáryval szemben, a kinek kormányzásra való képtelenségét finom elmésséggel és maró szatírával bizonyította be. s a kire nézve azt a következtetést vont le, hogy az ország kormánzatának további viteléhez való minden jogát eljászotta.

A nagyhatású szónoklatot követő zajos éljenzés lecsöndesülése után, gróf Szapáry Gyula miniszterelnök emelkedett fel, hogy védekezze. Védekezése olyan volt, mint a helyzete: szánalmas. A baloldal zajos derűtséggel kísérte erőltet erőlködéseit, párta pedig némán hallgatott. Azzal végezte, hogy minden forum előtt elvállalja a felelőséget azért, hogy eljárása nem volt hazaárulás, hanem hazafias érzület kifolyása. A jobboldalról néhányan rámondták az »Ugy van-e; de a baloldalon nagy zugás és ellenmondás követte a merész kijelentést.

Az elnök ezután berekesztette a vitát s az egész ház felállással fejezte ki azt, hogy hozzájárul a kérdésnek a napirendről való levételéhez.

Még gróf Csáky miniszter válaszolt egy hozzá intézett interpellációra, mire az ülés véget ért. Az ellenzéki padokról felhangzott e kiáltás: »Éljenek a honvédek!« s a ház tagjai igen élénk hangulat mellett oszlottak szét. A legközelebbi ülés november 3-án lesz.

Az ifjuság és a professzorok.

Debreczen, okt. 25.

(K. B.) Dr. Szántó Sámuel kereskedelmi akadémiai tanár ur zokon vette, hogy őt is »megrovási kaland«-ban részesítették a miatt, mert a kereskedelmi akadémia tanulóit az ifjusági tüntetéstől távol-tartani igyekezett, a mi azonban — mint maga is bevallja — nem sikerült neki.

Védekezése, melylyel eljárását a nagy közönség előtt igazolni akarja, abban központosul, hogy a középiskolai rendtartás szigoruan tiltja a középiskolai ifjuságnak a politikai tüntetésekből való részvételt. S midőn ő a kereskedelmi akadémiai tanulókat a tüntetéstől távol-tartani igyekezett, csak a középiskolai rendtartásnak tett eleget.

Látszólag elfogadható védekezés. Mi is tudjuk azt, hogy a középiskolai rendtartás a középiskolai tanulóira nézve minő tilalmakat tartalmaz s csak helyeselni tudjuk, ha a professzor urak a tanulókat vissza akarják tartani a botlásból s a rossz utra való tévedéstől. De midőn arról van szó, hogy az ifjuság legnemesebb érzelmének, hazafias fölháborodásának hangot akar adni s tenni akarja ezt komoly formában, a rend határai közt: akkor a professzor uraknak egy kis elnézéssel kell lenniök, bármit mond a középiskolai rendtartás!

Mi magunk is voltunk középiskolai tanuló, nem idősebbek, mint a kereskedelmi akadémia növendékei, és mégis, ha a körülmények úgy hozták magukkal, bizony tüntettünk mi is. Es tanáraink, a helyett, hogy üldöztek volna bennünket, szépen szemelt hűnytak e tüntetéseket felett, mert belátták, hogy a mit tettünk, az inkább dicséretet érdemelt, mint megrovást. (Az is igaz, hogy nem a Géresi Kálmán szelleme vezette tanárainkat!)

Itt is ugyanaz a helyzet. Midőn a debreczeni ifjuság — a kereskedelmi akadémia tanulóival együtt — a Hentzi szobrának tervbe vett megkoszoruzása ellen tiltakozott: nem követelt el semmi olyast, a mi megrovandó lenne, sőt komoly magaviselet s hazafias buzgalma általános dicséretben részesült. Miért kellett tehát a t. tanár urak azon működni, hogy a kereskedelmi akadémia tanulóit e tiltakozásban ne vegyenek részt?

Ez különben sem tartozott a t. tanár ur feladatai közé. Mert a középiskolai törvény megtartása felett az igazgató van hivatva öröködni. Dr. Bayer Ferencz kereskedelmi akadémiai igazgató ur pedig, a ki bizonyára ismeri

annyyira az iskolai törvényeket, mint a t. tanár ur, nem ellenezte azt, hogy a kereskedelmi akadémia növendékei a tiltakozásban részt vegyenek, csupán arra ügyelt, hogy azon tanuló, kik közelebb állanak a gyermek-korhoz, mint az ifju korhoz, kik tehát még alig értik az ily tiltakozás jelentőségét, ne vegyenek abban részt, de az érettebb koru ifjakat nem tiltotta el a részvételtől.

Hát már most ki bizta meg a t. tanár urat azzal, hogy ellentétbe helyezze magát az egyedül illetékes igazgató intézkedésével?!

Teljesen felesleges volt tehát a t. tanár ur eljárása s ennek köszönhető az, hogy célja nem is sikerült. Hiszen ha annyira félti az ifjuságot a politikai tüntetések káros hatásától, akkor ne rendezzenek a kereskedelmi akadémia márczius 15-iki ünnepélyeket semidőn éppen maga a t. tanár ur szokott szónokolni, október 6-iki ünnepélyeket meg éppen ne rendezzenek, mert október hatodika, legjobbjaink tömeges kivégzésének gyászos napja, mindig csak keservvel és a bosszuvágy érzelmével tölti el a magyar ember szívét — míg a Hentzi szobrának megkoszoruzása egyszerűen csak megbotránkosztást szült, melyben bizonyára maga a t. tanár ur is osztozott s ha nem tanár, de tanuló lett volna, bizonyára ott lett volna a tiltakozók közt!

Ha pedig a középiskolai rendtartás érvényben tartása annyira szívén fekszik a t. tanár urnak: akkor bizonyára lesz még módja benne, hogy az illető rendtartás paragrafusait szigoruan alkalmazza. De hát mi úgy tapasztaltuk (nem mondjuk, hogy a debreczeni kereskedelmi akadémia), hogy még akkor sem alkalmazták mindig teljes szigorral az iskolai törvényeket, midőn arra alapos ok lenne, mert bizonyos tekintetek (nem egyszer a büntetésre méltó tanuló atyjának tekintélyes állása) elveszik a professzor urak szigorát. — Tudunk rá eseteket (ismét nem mondjuk, hogy a debreczeni kereskedelmi akadémia törvényt), hogy némely ifjak olyan kihágásokat követtek el, melyekért a legszigorubb büntetést érdemelték volna, mégis könnyű szerrel megmenekedtek. Megbüntették például őket — a főiskolai kórház alapja részére fizetendő 5 frt bírságra. Tehát tulajdonképen nem is a bünyös ifjakat, hanem a szüleiket büntették meg, mert azok fizették le a bírságot. Ilyen szokott lenni az az annyira hangzatos középiskolai rendtartás és fegyelem!

Ha tehát olyan esetekben is tudnak könnyíteni a professzor urak a középiskolai rendtartás szigorán, midőn némely ifjak büntetésre méltó kihágásokat követnek el: akkor lehetetlen az, hogy midőn az ifjuság dicséretre méltó tettet követ el, melyet azonban a középiskolai bücs rendtartás tilt, ezért büntetést és megrovást érdemelne!

Nem is rója meg — egyes tanár urakon

— Atyám tehetette ezt? Elhagyhatott, éppen pár órával azután, hogy megáldott s völegényem kezébe tette kezemet.

Volt még erőm a Sorányinak irt levelet is átolvadni... Szemeim majd kiugrottak helyükből, éles égés támadt agyamban s össze kellett magamat szedni, hogy még a levelet megérthessem.

Atyám írása, pecsétjével s nevével erősítve. Naplomba másoltam azt is:

»Kedves Sorányi!
Erősen titkoltam öntől, hogy mily okatlan utra tértem, bukásomon működvé. Csak életem megsemmisítése ment meg a gyalazattól, mert én gazember vagy szegény munkás nem tudnék lenni.

Pedig talán mind a kettő válnék belőlem ily bukás után, mert hitelem se lenne már!

Leginkább szegényem, hogy öntől is elviszek a másvilágra háromezer forintot! Ha lehet, tegye elsővő ennek megszerzésé számára, házam és többi ingatlanaimból; ha el nem szedik egyszerre mind...

Ah, egyetlen leányom! Legkevesbé sem aggasztana a halál kinja, de gyermekem? Mi lesz az elkényeztetve neveltetett leányból?

Sorányi, az égre kérem, ha egy szikrányi szánalmat bír érezni irántam és gyermekem iránt, vegye őt oltalmába! Vigye kedves anyja gondja alá, kit derek, jólelkű nőnek ismerek.

Esdvé kérem őt, változtassa át ujkori neveltetési gyermekemet! Változtassa át lelkét s hajtsa rá, hogy tudjon gyakorlati, szorgalmas, munkaismerő leány lenni.

Ha báró Kosárky nőül veszi, akkor is legyen addig az ön anyja keze alatt. — Ha elhagyná, akkor óvják meg szegény gyermekemet valamely bukástól, melybe az elhagyott leányokat csalni szoktak!

Kineveltetem, egyebet sem hagytam neki. A huszezer forint s az ékszer mind anyjáról maradt reá. Én koldus lettem!

kívül — senki a debreczeni ifjuságot azért, hogy azon gyalázott ellen, melyet a Hentzi-imádók terveztek, tiltakozott. A hazaszeretet nincs életkorhoz kötve; a 14 és 17 éves ifju éppen úgy érzi a nemzeti gyalázatot, mint a hogy némely vén bünyösök, kik már szövetsegre léptek a pokollal, nem érzik. A köztvélemény, mely még a tanár urak felett is itél, nem is azokat a középiskolai ifjakat itéli el, kik zsenge koru k daczára tiltakozni mertek a Hentzi-imádók kvalifikálhatatlan galád merénylete ellen, hanem azokat a tanár urakat, kik e tiltakozást — melyben a debreczeni ifjuság tiszta hazafisága nyilvánult — meggátolni igyekeztek!

Különben ma már túlhaladott állapont erről többet írni. A Hentzi-szobor megkoszoruzásának terve megbukott. Maguk az 1848/49-iki honvédek szavazták le, illetőleg elodázták ezen ügyet, míg a honvéd-egyletek országos gyűlése nem dönt benne. Az országos botrány országos derűtlenséggé változott át. A debreczeni ifjuság tiltakozására ez idő szerint nincs is szükség. De azért örök dicsősége maradt az a debreczeni ifjuságnak, hogy legelőször emelte föl tiltakozó szavát a hazai ifjuság közt, — fölemelte szavát annak daczára, hogy az az ősi vaskalap, melynek kongása olyan unalmas, el akarta velők hitetni, hogy nekik nincs joguk felháborodni és tiltakozni, mert ők még — fiatalok, nekik ne a haza szeretet legyen az evangéliumok, hanem — a középiskolai rendtartás!

Határidő-naptár.

Nov. 5. A kereskedő ifjak dalkörének dalestélye a Margit-fürdőben.

Nov. 5. Az István-malom r. társ. rendkívüli közgyűlése.

Nov. 12. Esküdtészi tárgyalás Lukács László sajtópörében.

Nov. 15. Pályázatok beadásának határideje a debreczeni színházra.

Nov. 30. Szavazatok beadásának határideje a debreczeni egyházmegyei tiszti állásokra.

Ujdonságok.

* **A regále kártalanítási jövedelem és a községek.** A regále megváltási törvény, mint tudva van, elrendeli, hogy ha az 1893-ik évtől kezdve az államnak az italméresi jövedékből eredő tiszta jövedelme többet tenne, mint a mennyi a kártalanítási tőke kamatainak s törlesztési járulékaiknak fedezésére szükséges, a többletből a törvényhatósági joggal bíró városok 30. a rendezett tanácsú városok 20%-ot kapnak és 10%-ot azon községek, melyek az italméresi jogot a kártalanítási törvényhatósági joggal bíró városoktól, kiváltság alapján, mint jogi személyek és 1848-ban és azóta önjogon gyakorolták. Kétségtelen, hogy az italméresi jövedékből eredő tiszta jövedelem a jövő évben is jelentékenyen meg fogja haladni a kártalanítási tőke kamat és törlesztési szükségletét és így elő fog állani a városokra és községekre nézve a részesülésnek esete. Tekintettel azonban arra, hogy a leszámlálás nem eszközölhető a dolog természeténél fogva oly időben, hogy a kivetés még 1893-ban megtörténhessék, a városok és a községek részesedési járuléka csak 1894-ben fog kifizettni.

Ha sikerül a szegény gyermeket önknek átvaltoztatni, sorsával kibékíteni, egy becsületes férfi talán boldog lesz vele, mert szerelmet bizonynyal érdemel!

— Oh gyermekem, ne vadoj, midőn e sorokat olvasod! Ne átkozd szerencsétlen elbukott atyádat! Nem élhetek tovább! Isten veled!

Légy erős, légy okos és tanulj az emberek szeretetére érdemet szerezni! Isten segítsen, egyetlen szegény gyermekem!

Azon hitben halok meg, Sorányi, hogy ön nemes barátja, sőt atyja leend leányomnak! Tanácsolja, vezesse őt édes anyjával az élet rögös utain.

A női szív tud tűrni, végre talán elviseli a reá mért sorcsapást...

Isten önnel, édes barátom, most már belátom, mennyire okatlan voltam, az ön intő tanácsait mellőzve, mások csalétkére menni. Késő ezt már tudni.

Isten önnel! A sirban is barátja: Tarvölgy Aladár, k. tanácsos.

Hogy mi történt velem aztán, nem tudom. Tíz heti hagyományból keltem fel és ma az első nap, hogy az életre tértek gondolataim.

Itt vagyok Sorányiék nál; három nap óta már járkálok a szobában, de gyenge vagyok. A jó Sorányiné ápol és gyöngéd figyelemmel viseli gondomat ő maga.

Többé nem sírok. Elfogytam könyveim. Báró Kosárky egybekelését olvastam a lapokból tegnap.

Ez sem szomorít. Egy álom miatt miért busuljunk? Szívem egészen elfásult!

Nem merem kérdezni, hol van Sorányi Gerő? Oh, a szegény égeti arcomat, ha rá gondolok, mennyit sértegettem e jó lelküket.

De éppen a szegény miatt mégis el kell

* **Negyven millió ára füst.** Negyven millió forintot füstöl el Magyarország az elmúlt esztendőben. 16,185,982 forint ára szivart, 4,624,049 forint ára cigarettát, 18,624,049 frt ára pipdohányt és 148,876 frt ára burnót. Az előző évekhez képest az elfüstölt dohány értéke körülbelül két millióval nagyobbodott és nevezetes, hogy a gyarapodás teljesen a tulajdonképeni Magyarországra esik, míg Horvátország fogyasztása még csökkent is valamivel. Az elfüstölt dohány sulya összesen 18,550,301 kilogramm volt, melyből 15,373,012 a pipadohányra esett. Elszittunk ez időben 478,306,764 szivart és 504,364,341 darab cigarettát. A szivarok közt a H. jegyű vegyes külföldi szivar (rövid) áll első helyen, melyből 185,639,228 darab fogyott el, míg a cigaretták közül a magyar cigarettát és a hercegovinait szitták, ha nem is a legnagyobb kedvvel, de mindenesetre a legnagyobb ambícióval, mert az elsőből 158, a másodikból pedig 127 millió kelt el. A különlegességi szivarok közül az Operas fogott leginkább, a különlegességi cigarettákból pedig a Princzesas, melyből 5 és fél millió darab fogyott el.

* **Eljegyzés.** Hervadó lombok közt is fölcillan meg az őszi harmat, a természet haldoklása, az ősz hideg szele nem üzi ki az emberi szívből a forró érzelmeket. Dalol a költő; szívének kincseit, az édes bus dalokat, kiosztja az emberek közt s ezek közül számosan azt hiszik, hogy a dal csak úgy magától terem s a lant csak játék-szer, mely minden érintésre hangot ad. Csalódnak a hétköznapi lelkék, mert a valódi költő csak akkor dalol, ha van miért és kiért dalolni. S ki boldogabb nála, ha dala viszhangra talál, ha van oly sziv, melyben e dal rokon-ézelmeiket fakaszt? Ezen osztályrészt jutott S z a b o l c s k a Mihály barátunknak, ki ma tartotta eljegyzését Monostor-Pályiban Kun László ev. ref. lelkész szép és szellemes leányával, Kun Erzsike kisasszonnyal. Szívünkkel örvendünk rajta, hogy t. barátunk, kinek lantján már annyiszor zendült meg a szerelem dala, elérte a boldogság kikötőjét, mert tudjuk azt, hogy a boldogság nem altatja el a sziv érzelmét, hanem dalt dalra fakaszt. Isten áldását kérjük az ifju pár frigyére! Legyen oly ragyogó jövőjük, mint a minő boldog és ragyogó jelenük!

* **Mándoky Béla,** a debreczeni színház nyugalmazott tagja, előfizetést hirdet »Színés-világ« című könyvének második füzetére. E füzet is, mint az első, visszaemlékezéseket, elbeszéléseket, apró történeteket, rajzokat és adomákat fog tartalmazni a magyar vidéki színészet történetéből 1860-1891-ig. Az előfizetési fölhívás következőleg hangzik: »A tisztelt olvasó közönséghez! és a pályatársakhoz! Azon szives fogadtatás melylyel a tisztelt olvasó közönség első kis művetem felkarolta, bátorított fel arra: hogy »Színés-világ« cím alatt, emlékirataimat, — mely mintegy befejezése a mult évben megjelent munkámnak — kiadjam. Sok érdekes adat van könyvemben a vidéki színészet világából feldolgozva. Kedves visszaemlékezések oly egyénekre, kik máltók arra, hogy nevük és művészetük megörökítve legyen. Debreczen, 1892 október hóban. Mándoky Béla, a debreczeni színház nyugalmazott tagja. Tartalom: Egy koszorú, a mult debreczeni tarsulat első tagjaiból u. m. Foltényi Vilmos, Foltényiné, Törökne-Szakáll Rozsna, Mándokyné Emma, Gerecs János, Gerecsné-Melles László, Dalnoki Béni, Dalnokiné, Mán-

innen távoznom. El, akár hová. Ki nem bírom szelid jó arcuk látását, gyöngedségük még boldogtalanabbá tette, ha köztük lennek.

Végre elbeszélte Sorányiné, hogy mikor átolvastam atyám levelét, ő a mellékszobában volt s várt.

Hallotta, hogy lezuhanam. Befutott, a földről tett ágyba a cseléd segítségével és fia, a vett sürgöny következtében, az nap este hazakerkezett. Orvost hívott hozzám.

Szüntelen atyámat hívtam. Kosárkyt kívántam látni. Sorányit vádoltam s majd bosszúmat kértem. De ezt mind öntudatlanul tettem.

Atyám hitelezői dühöngtek, de végre megtudták, hogy rám egy krajczárt se hagyott és szánni kezdtek, hogy beteg voltam.

Sorányi itthon volt kétszer, a jeles orvos biztatta, a fiatal erő győzni fog, azt mondta.

Győzött is, én élek. De nem vagyok lélekben az, a ki voltam. Nem örülök semminek, nem vágyom semmire.

Ülök és halgatok. Az okos öreg asszony nem terhel és mégis érzem gondoskodó kezeit körülöttem.

Az első est e mai, hogy a külzaj, a vihar idegeimre hatott és ezzel életemben állt életem a mult.

Első órák ezek, atyám, hogy szellemeddel társalgok.

Oh, de kegyetlen voltál, engem itt hagyni! Szived elfásult és most az enyém fog elfásulni.

Letette Szeréna a naplót s újra figyelte az óra ütését.

Éjfélután két óra volt. Oda vándorzogott ágyához és nesztelenül feküdt le...

Ha valaha, ugy most voltak kezei gyöngék a vetkezésnél és cipőcséki lezuhásánál.

Aztán mélyen elaludt. (Folyt köv.)

